

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง ดร.ศศิภาณูจน์ ศรีโสภณ คณะวิชา/หน่วยงาน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.รังสิต
2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก มนต์ชัย บุญยะวิภากุล คณะวิชา/หน่วยงาน สถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.รังสิต
3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง ประธานโครงการสถาปัตยกรรมเพื่อสังคม (ศูนย์พักคนไร้บ้าน จ.ปทุมธานี
4. เรื่องที่เล่า โครงการการออกแบบศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนไร้บ้าน จ.ปทุมธานี
5. ความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

เนื่องด้วย ดร.ศศิภาณูจน์ ศรีโสภณได้รับการติดต่อจากตัวแทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในการเป็นภาคีทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับคนไร้บ้านร่วมกับสถาบันฯ ประกอบกับเล็งเห็นว่าทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.รังสิต เคยมีโอกาสทำงานพัฒนาที่อยู่อาศัยกับทางสถาบันฯ มาแล้วในโครงการก่อนหน้า จึงนำมาสู่ความร่วมมือทางด้านวิชาการและวิชาชีพร่วมกันระหว่างคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในโครงการการออกแบบศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนไร้บ้าน จ.ปทุมธานี เพื่อทำกิจกรรมและปฏิบัติการแก้ปัญหาพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองทุกมิติผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม รวมทั้งการบูรณาการการทำงานที่ครอบคลุมในทุกมิติ ซึ่งกิจกรรมและการปฏิบัติการดังกล่าวนี้ว่าสนับสนุนให้นักศึกษาและอาจารย์สร้างแรงขับเคลื่อนทางวิชาการและงานวิจัยนอกชั้นเรียน อันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบที่มีคุณภาพเพื่อสังคมและสภาพแวดล้อมได้ต่อไปในอนาคต จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ได้รับทุนสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัยบางส่วนในการดำเนินการ อันมีเป้าหมายเพื่อการทำกิจกรรมและปฏิบัติการแก้ปัญหาพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองทุกมิติผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมโดยทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม. รังสิต อันมีหลักดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์ดังนี้ เป็น

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพมุมมองการเรียนรู้ และกระตุ้นความคิดให้แก่นักศึกษา รวมถึงขับเคลื่อนความเข้าใจในองค์ความรู้การออกแบบแบบกระบวนการมีส่วนร่วมผ่านการลงมือปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมายจริง
 2. เพื่อสร้างเครือข่ายความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพผ่านภาคีต่าง ๆ รวมถึงคนไร้บ้านที่ทำงานร่วมกัน
 3. เพื่อสร้างสรรค์งานออกแบบและงานวิจัยที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์กับส่วนรวม
- มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ

1. นักศึกษาเกิดแรงบันดาลใจในการคิดและสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ให้เกิดขึ้นจริง
2. นักศึกษามีมีบุคลิกภาพที่ดี และมีความกล้าแสดงออกในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการนำเสนอ

ผลงานมากขึ้น

3. เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้-ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการทำงานในสายวิชาการและวิชาชีพ

4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในอาจารย์และนักศึกษา

5. การใช้ความรู้ความสามารถในศาสตร์วิชาที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคมนำมาสู่ภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร

**6. วิธีการขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้นั้นประสบความสำเร็จ เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ใช้ ผู้มีส่วนร่วม
อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางการแก้ไข**

ขั้นตอนในการทำงานทั้งหมดเป็นระยะเวลา 4 เดือนสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ชี้แจงโครงการ

ระยะเวลา 15 พ.ค. 61

วัตถุประสงค์ แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการและประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ การนัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านประกอบด้วย กรรมการผู้ดำเนินการโครงการ ๓ คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.รังสิต หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวแทนคนไร้บ้าน

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน -

แนวทางการแก้ไข -

2. วางแผนการดำเนินการโครงการ

ระยะเวลา 16-20 พ.ค. 61

วัตถุประสงค์ สรุปเนื้อหาและระยะเวลาในการดำเนินการและวางระบบการทำงานของทีมผู้ดำเนินการ

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ การนัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านประกอบด้วย กรรมการผู้ดำเนินการโครงการ ๓ -
นักศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.รังสิต หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวแทนคนไร้บ้าน

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้ดำเนินการในแผนการดำเนินงาน

แนวทางการแก้ไข ทำเอกสารสรุปแผนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ศึกษาและเตรียมข้อมูลเบื้องต้น

ระยะเวลา 21-31 พ.ค. 61

วัตถุประสงค์ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้บ้านและศูนย์คนไร้บ้านในประเทศไทยเบื้องต้น (วิถีชีวิตคนไร้บ้าน
นโยบายการบริหารจัดการของภาครัฐและท้องถิ่น)

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร การลงพื้นที่ดูกรณีศึกษา การสัมภาษณ์พูดคุย
เชิงลึกกับคนไร้บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน ไม่สามารถลงพื้นที่ศึกษาดูงานครอบคลุมได้ทุกพื้นที่รวมถึงสัมภาษณ์พูดคุยกับคนไร้
บ้านได้ทุกคน

แนวทางการแก้ไข การสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบในพื้นที่ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาดูงานและหาข้อมูล
จากช่องทางอื่น ๆ เพิ่มเติม รวมถึงการสุ่มสัมภาษณ์พูดคุยตัวแทนคนไร้บ้านแบบบุคคลและแบบกลุ่ม

4. วิเคราะห์-สรุปข้อมูลเบื้องต้น

ระยะเวลา 21-31 พ.ค. 61

วัตถุประสงค์ สรุปข้อมูลเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ในการออกแบบ

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ แยกชุด-สรุปข้อมูลแยกเป็นหมวด และรวบรวมนำเสนอเป็นข้อความบรรยายและกราฟฟิก

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน -

แนวทางการแก้ไข -

5. ลงพื้นที่ประชุมกับเครือข่ายและสำรวจข้อมูลที่ตั้งโครงการ

ระยะเวลา 8-11 มิ.ย. 61

วัตถุประสงค์ สำรวจที่ตั้งและสภาพแวดล้อม ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย ขนาดพื้นที่รูปแบบอาคารศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนไร้บ้าน จ.ปทุมธานี

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สำรวจและสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม การสังเกต-จดบันทึก

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของคนไร้บ้านยังน้อย นักศึกษาผู้ร่วมดำเนินการยังไม่กล้าพูดคุย สอบถามข้อมูล

แนวทางการแก้ไข การแนะนำตัว การพูดเปิดประชุมปฏิบัติการตดยอาจารย์และเจ้าหน้าที่ การสร้างความคุ้นเคยผ่านการรับประทานอาหารร่วมกัน และการลงพื้นที่เข้าไปเก็บข้อมูลมากกว่าหนึ่งครั้ง

6. วิเคราะห์-สรุปข้อมูลและจัดทำแบบร่างโครงการเบื้องต้น

ระยะเวลา 12-30 มิ.ย. 61

วัตถุประสงค์ วิเคราะห์และสรุปข้อมูลและนำเสนอแบบร่างโครงการเบื้องต้น

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ การแบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ลองนำเสนอแบบร่างโครงการเบื้องต้นโดยมีอาจารย์ที่เป็นกรรมการโครงการฯ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำและสรุปจัดทำเป็นภาพและหุ่นจำลอง

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน ประสบการณ์ในการคิดและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ของนักศึกษายังไม่ครอบคลุมในทุกมิติ

แนวทางการแก้ไข การให้แนะนำของอาจารย์ และการลงพื้นที่เพื่อศึกษาพื้นที่และพูดคุยกับคนไร้บ้านให้เข้าใจมากขึ้น

7. การนำเสนอแบบร่างโครงการเบื้องต้น

ระยะเวลา 30 มิ.ย. 61

วัตถุประสงค์ นำเสนองานแบบร่างให้กับเครือข่ายคนไร้บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยนักศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมการออกแบบร่วมกัน

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ การนำเสนอแบบร่าง 2 แบบผ่านงานเป็นภาพ 2 มิติ - 3 มิติ และหุ่นจำลอง และให้เครือข่ายคนไร้บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นและโหวตเลือกแบบที่นำไปพัฒนาต่อ

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน -

แนวทางการแก้ไข -

8. การพัฒนาแบบ-นำเสนอแบบ ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3

ระยะเวลา 8 ก.ค- 25 ส.ค. 61

วัตถุประสงค์ นำเสนอแบบสถาปัตยกรรมโครงการ ฯ ให้กับเครือข่ายคนไร้บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยนักศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมการออกแบบร่วมกัน

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ การนำเสนอแบบร่าง 2 แบบผ่านงานเป็นภาพ 2 มิติ - 3 มิติ หุ่นจำลอง และ Animation

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน ข้อมูลและความต้องการมีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมตลอดเวลา

แนวทางการแก้ไข การบันทึกข้อสรุป-ความต้องการในแต่ละครั้ง การชี้แจงถึงความเป็นไปได้ในการออกแบบภายใต้เงื่อนไขของงบประมาณและระยะเวลา การยึดข้อมูลกลางหรือข้อมูลจากเสียงส่วนมากตลอดจนทวิเคราะห์ของผู้ออกแบบโดยคำนึงถึงสุขภาวะที่ดีในการใช้พื้นที่เป็นสำคัญ

9. ระยะเวลา 26 ส.ค.- 8 ก.ย. 61

วัตถุประสงค์ จัดทำแบบและนำเสนอแบบสถาปัตยกรรมขั้นสุดท้ายให้กับเครือข่ายคนไร้บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยนักศึกษา

เทคนิคและกลยุทธ์ที่ใช้ การนำเสนอแบบร่าง 2 แบบผ่านงานเป็นภาพ 2 มิติ - 3 มิติ และ Animation

อุปสรรค/ปัญหาในการทำงาน -

แนวทางการแก้ไข -

จากขั้นตอนการดำเนินงานข้างต้นพบว่ามียุทธศาสตร์สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการโครงการนี้คือ

- ระยะเวลาในการทำงานแต่ละขั้นตอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมและการดำเนินการ
- ผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาคการศึกษาและคนไร้บ้านต้องประสานงานอย่างต่อเนื่องและมีหลักฐานทางเอกสารกำกับ

- ผู้ออกแบบควรมีความรู้และความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูล คิด และวิเคราะห์ข้อมูลในการทำงานออกแบบแบบมีส่วนร่วม
- ผู้ร่วมดำเนินการและผู้รับผิดชอบโครงการต้องยอมรับในข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นและหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นให้ได้โดยเร็ว

7. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นและสิ่งที่ผู้เล่าเรื่องที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าว

1. แบบสถาปัตยกรรมที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งนับเป็นการพัฒนาทักษะในการทำงานออกแบบรวมทั้งใช้ความรู้ในสาขาวิชาสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม
2. แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานที่ตอบรับกับผู้ใช้สอยและสภาพแวดล้อมได้อย่างแท้จริง
3. พัฒนาทักษะการนำเสนองานและบุคลิกภาพในการสื่อสารกับหน่วยงานและบุคคลภายนอก
4. การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้-ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการทำงานในสายวิชาการและวิชาชีพ
5. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคมระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล รวมถึงหน่วยงานภายนอก